

Jerzy T. Nowiński

Żary, st. 50, plac Łużycki, gm. loco,
woj. zielonogórskie, AZP 68-10/31

Informator Archeologiczny : badania 27, 104-105

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wykop II krótszym bokiem na metrze czwartym przylegał do ściany południowej muru wystającego z obniżenia terenu znajdującego się na południe od budynku Zagórze 37. Mur zbudowany jest z drobnych kamieni wapiennych na zaprawie wapiennej (fragm. muru widoczne w górnych partiach wykopu i dole). Jest on bardzo zniszczony, kamienie odłączają się od spoiwa. Materiał zabytkowy w obu wykopach datuje je na XIV–XVII w. w stropowych częściach warstwy. Obiekt murowany nie został szczegółowo rozpoznany ze względu na sprzeciw właścicielki posesji. W wykopie u podstawy cypla nie stwierdzono warstwy kulturowej ani materiału zabytkowego.

Badania będą kontynuowane po wykupieniu obiektu przez inwestora budowy zbiornika wodnego w Świnnej Porębie.

Zator, st. 2
gm. loco, woj. bielskie
AZP 104-51/2

Wojewódzki Konserwator Zabytków
 Archeologicznych w Bielsku-Białej

Badania prowadził mgr Jacek Rejniak. Pierwszy sezon badań. Średniowieczny, miejski system obronny — wał i fosa.

Wykonano 3 wykopy o łącznej powierzchni 23 m². Dwa z nich obejmowały obronny wał ziemny, jeden — fosę. Uzyskano przekrój poprzeczny wału oraz fosy miejskiej, pozwalające określić ich konstrukcję oraz chronologię. W wykopach nie uchwycono relikwów miejskich murów obronnych, wzmiankowanych w przekazach historycznych.

Pozyskany materiał zabytkowy pozwala datować te konstrukcje na schyłek XIV w. Badania będą kontynuowane.

Zawichost, kościół p. w. Wniebowstąpienia NMP, woj. tarnobrzskie — patrz: okres nowożytny
Zgłowiączka, gm. Lubraniec, woj. wrocławskie — patrz: wczesne średniowiecze
Zielona Góra, st. 18 — patrz: okres nowożytny

Żary, st. 50, plac Łużycki
gm. loco, woj. zielonogórskie
AZP 68-10/31

Muzeum Archeologiczne Środkowego
 Nadodrza w Zielonej Górze

Badania prowadził mgr Jerzy T. Nowiński. Finansowane przez Urząd Miasta Żary. Pierwszy (ostatni) sezon badań. Fosa miejska i przeprawa mostowa z XIII–XIX w.

Stanowisko zlokalizowane jest we wschodniej części miasta, w odległości ok. 40 m na wschód od murów miejskich, na dużym nie zabudowanym placu.

W trakcie nadzoru archeologicznego prowadzonego przez Muzeum od wczesnej wiosny 1993 r. ustalono przebieg wschodniego skraju fosy miejskiej, który mocowały pionowo bitye pale rozstawione co 0,8–2,3 m. W centralnej części wykopu pod kolektor ściekowy stwierdzono występowanie nieokreślonej konstrukcji drewnianej, w wyniku czego Wojewódzki Konserwator Zabytków Archeologicznych w Zielonej Górze wstrzymał roboty ziemne i zobligował inwestora do sfinansowania ratowniczych badań archeologicznych.

Prace prowadzono od 14.07 do 13.08.1993 r. w wykopie badawczym o wymiarach 12,1 x 1,6–2,2 m. W ramach wykopu wystąpiło kilka układów konstrukcji drewnianych. W części południowej odsłonięto 5 nałożonych na siebie półokrągłaków, z których najwyższy zalegał na głębokości ok. 155 cm poniżej poziomu jezdni. Tworzyły one rodzaj „ściany” o wysokości ok. 95 cm i długości ok. 2,7 m. Od północy sąsiedował z nimi kolejny układ

konstrukcyjny zbudowany z pięciu połówek pni, tym razem jednak bardzo zniszczony. Poszczególne jego elementy — o długości nie przekraczającej 3,2 m — wystąpiły na głębokościach od 1,5 do 2,05 m, na płaszczyźnie szerokości ok. 1,2 m. Partia środkowa wykopu została zniszczona przez współczesny wkop, za którym wypreparowano kolejną konstrukcję drewnianą. Składają się na nią półokrągłaki oddalone od siebie o ok. 0,7–1,1 m, między którymi odkryto kilka warstw kamieni. Opisywane konstrukcje biegną środkiem wykopu po linii północ–południe i stabilizowane są przez pojedyncze pale. Natomiast konstrukcje odkryte w północnej części wykopu przebiegają po linii północny wschód–południowy zachód. W tej partii wykopu odsłonięto dwa układy konstrukcji. Południowy, uchwycony na poziomie 1,8 m poniżej jezdni, wykonano z trzech nałożonych na siebie półokrągłaków, natomiast północny zbudowano z pięciu par ściśle do siebie przylegających, położonych jedna na drugiej, ociosanych, czy raczej przyciętych belek, z których najwyższa wystąpiła zaledwie ok. 0,9 m poniżej jezdni. Również ten układ wspiera pięć pni wbitych po północnej stronie konstrukcji. Obok poziomych układów konstrukcyjnych w wykopie natrafiono na gęstą sieć pionowo wbitych, zastrzonych pali o długościach od 145 do 430 cm. Część z nich wspierała brzeg fosy, większość najpewniej mocowała konstrukcję jezdni mostów.

Na dwóch odcinkach profilu zachodniego wykopu badawczego wystąpiły dwa fragmenty murów kamiennie-ceglanych; ich funkcja pierwotna, zważywszy na niewielkie rozmiary wykopu, nie jest możliwa do określenia.

Eksploracja wypełniska fosy dostarczyła znacznej ilości materiału ceramicznego z okresu od poł. XIII w. po czasy współczesne, a także fragm. kafli garnkowych i płytykowych, zabytków metalowych, kościanych i szklanych. Najciekawszą grupę znalezisk stanowi zbiór ceramiki z przełomu wczesnego i późnego średniowiecza, znalezionej w południowej części wykopu.

Wydaje się, że w wyniku badań natrafiono na przyczółki mostowe związane z kilkoma fazami funkcjonowania przeprawy przez fosę miejską.

Materiały z badań i dokumentacja znajdują się w Muzeum Archeologicznym w Świdnicy k. Zielonej Góry.

Badania na tym odcinku fosy nie będą kontynuowane.

Żdanów, st. 1, gm. Zamość, woj. zamojskie — patrz: okres nowożytny

OKRES NOWOŻYTNY

Bielsko-Biała, st. 31 — patrz: późne średniowiecze

**Bielsko-Biała-Lipnik, kościół
parafialny p. w. Narodzenia
NMP i św. Walentego
AZP 107-48/—**

Muzeum w Cieszynie

Prace prowadził mgr W. Kuś. Finansowane przez parafię katolicką
Bielsko-Biała Lipnik. Nawarstwienia osadnicze w rejonie kościoła.

Wieś Lipnik (ob. dzielnica Bielska Białej), lokowana na prawie magdeburskim w 4. ćw. XIII w., wzmiankowana była po raz pierwszy w 1326 r.; w 2. poł. XV w. stała się wsią królewską.